LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER–III

DEC–08/15

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

Name of the Areas/Section (if any)..................

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તર પોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તર પોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તર પોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		18.			
2.		19.			
3.		20.			
4.		21.			
5.		22.			
6.		23.			
7.		24.			
8.		25.			
9.		26.			
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

SEAL

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

Paper III

ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાન

પેપર III

Note : This paper contains FOUR Sections. You are required to attempt all of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે. તમારે બધા વિભાગોના પ્રશ્નોના જવાબો આપવાના છે.

SECTION I

Note : Read the following paragraph and answer **Questions (1-5)** given below in **30** words each. Attempt **ALL** the questions. [Marks : 5×5=25]

નોંધ : નીચેનો પેરેગ્રાફ વાંચી આપેલ દરેક પ્રશ્નો (૧ થી ૫) ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

A practice qualifies to a 'best practice' status if it resulted in high-value impact on any aspect of educational activity in an institution. It is different from 'standard practice' in that it is value-added standard practice. Again, what is best practice may depend on viewer's perspective and time and context. Continual review and improvement of a current practice becomes necessary so elevate it to the status of a best practice, more so in the present day scenario of fast-paced edeucational innovations.

There is sometimes a hesitation on the part of some institutions to share their best practice data. Sharing, apart from being an exercise in institutional philanthropy, is one way to enhance competitive advantage, as the borrower institution sources its learning to the originator.

There is actually a view that the best practices are 'borrowed' practices in that they already stand authenticated in an institutional context. Borrowing apart, each reflective institution, over the year of its existence, should also strive to discover what is the best practice for it to enhance institutional effectiveness.

સંસ્થાની શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ પર જ્યારે કોઈ પ્રસ્થાપિત રીત ઉચ્ચ કક્ષાની અસરમાં પરિણમે ત્યારે તેને ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીત (Best practice) તરીકે સ્થાન પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. આ 'માનક રીત' થી અલગ પડે છે. કારણ કે તે મૂલ્ય સંવર્ધીત માનક રીત છે. બેસ્ટ પ્રેક્ટિસ શું છે તે જોનારના યથાર્થદર્શન/દૃષ્ટિકોણ, સમય અને પરસ્પર સંદર્ભ પર આધારિત છે. વર્તમાન પ્રસ્થાપિત રીતનું સતત નિરીક્ષણ અને તેમાં આવશ્યક સુધારા વધારા જરૂરી બને છે, જેથી તેને ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીતના રૂપમાં ઉન્નત કરી શકાય, આજના ઝડપથી બદલાતા શૈક્ષણિક નવીનીકરણના યુગમાં આમ કરવું વધુ જરૂરી બન્યું છે.

કેટલીક સંસ્થાઓ ક્યારેક પોતાની ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીતોની માહિતી વહેંચવામાં અચકાય છે. વાસ્તવમાં સંસ્થાકીય સખાવતના એક પ્રયોગ ઉપરાંત વહેંચણીને પ્રતિસ્પર્ધાત્મક સરસાઈ મેળવવાની એક રીત ગણવામાં આવે છે, કારણ કે અપનાવનાર સંસ્થા બેસ્ટ પ્રેક્ટિસ પ્રસ્થાપિત કરનાર સંસ્થા પાસેથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે છે.

વાસ્તવમાં, એક દૃષ્ટિકોણ એવો પણ છે કે ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીત ''ઉછીની લીધેલ''/ 'અપનાવેલ' રીત છે કારણ કે તે કોઈ સંસ્થાકીય સંદર્ભમાં પ્રમાણભૂતતા પ્રાપ્ત કરી ચૂકી હોય છે/પ્રસ્થાપિત થઈ ચૂકી હોય છે. આમ પ્રસ્થાપિત રીતો અપનાવવા ઉપરાંત દરેક ચિંતનશીલ સંસ્થાએ પોતાના કાર્યકાળ દરમ્યાન સંસ્થાકીય અસરકારકતા વધારવા માટે પોતાની સંસ્થા માટે કઈ ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીત છે તે શોધવા સતત પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ.

1. What do you mean by 'best practice' ?

તમારા મતે 'ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીત' નો અર્થ શું છે ?

2. **Differentiate between 'standard practice' and 'best practice'.**

'માનક રીત' અને 'ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીત' વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

3. **Why do some institutions hesitate to share their 'best practices' ?**

કેટલીક સંસ્થાઓ પોતાની ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીતો વહેંચવામાં કેમ અચકાય છે ?

4. **Do you agree to the view that 'best practices' are 'borrowed' practices ?**

શું તમે એ દૃષ્ટિકોણથી સહમત થાવ છો કે ''ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીતો'' ઉછીની લીધેલી (અપનાવેલી) રીતો છે ?

5. **How a library benefits by applying 'best practices' ?**

'ઉત્તમ પ્રસ્થાપિત રીતો' લાગુ કરીને/ઉપયોગમાં લઈને ગ્રંથાલય કેવી રીતે લાભાન્વિત થાય છે/લાભ પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

SECTION II

Note : This Section has **fifteen (15)** short answer type questions of **five (5)** marks each, to be answered in about **thirty (30)** words each. Attempt **ALL** questions **(6-20)**. [Marks: 5×15=75]

નોંધ : આ વિભાગમાં પંદર (૧૫) લઘુ પ્રશ્નો છે. દરેકના ગુણાંક પાંચ (૫) છે. દરેક ઉત્તર આશરે **ત્રીસ (૩૦)** શબ્દોમાં લખાયેલો હોવો જરૂરી છે. **બધા જ** પ્રશ્નોના જવાબ આપો. **(૬-૨૦)**

6. **What is a trend report ?**

   પ્રવાહ અહેવાલ શું છે ?

7. **State the concept of knowledge management.**

   જ્ઞાન સંચાલનની વિભાવના દર્શાવો.

8. **What is job analysis ?**

કાર્ય વિશ્લેષણ શું છે ?

9. **What is meant by PPBS ?**

PPBS નો અર્થ શું છે ?

10. What is HTML ?

HTML શું છે ?

11. What is Bandwidth ?

બેન્ડવિડથ શું છે ?

12. **What is a search engine ?**

સર્ચ એન્જીન શું છે ?

13. **State the use of OPAC.**

OPAC નો ઉપયોગ દર્શાવો.

14. **What is random sampling ?**

યાદૃચ્છીક નમૂનાપદ્ધતિ શું છે ?

15. **Distinguish between mode and median.**

બહુલક અને મધ્યસ્થ વચ્ચેનો ભેદ દર્શાવો.

16. **Explain the concept of user education.**

ઉપભોક્તા શિક્ષણની વિભાવના સમજાવો.

17. **What is digital library ?**

ડીજીટલ ગ્રંથાલય એટલે શું ?

18. **What is copyright ?**

સ્વામિત્વ શું છે ?

19. **State any *five* functions of National Library.**

રાષ્ટ્રીય ગ્રંથાલયના કોઈપણ પાંચ કાર્યો દર્શાવો.

20. Name any *five* biographical information sources.

કોઈપણ **પાંચ** જીવનચરિત્રાત્મક માહિતીસ્ત્રોતોના નામ લખો.

SECTION III

Note : This Section has **five (5)** questions of **12** marks each to be answered in about **200** words each. **[Marks : 12×5=60]**

નોંધ : આ વિભાગમાં પાંચ (૫) પ્રશ્નો છે. દરેકના ગુણાંક બાર (૧૨) છે. દરેક ઉત્તર 'આશરે બસો (૨૦૦) શબ્દોમાં' લખાયેલો હોવો જરૂરી છે.

21. **Discuss the importance of bibliometrics in library and information services.**

ગ્રંથાલય અને માહિતી સેવાઓમાં વાંગ્મયમાપનનું મહત્વ ચર્ચો.

22. **Discuss the application of PERT and CPM in managment of libraries.**

ગ્રંથાલયોના સંચાલનમાં PERT અને CPM નો વિનિયોગ ચર્ચો.

23. **Discuss the criteria for evaluation of electronic databases.**

વિજાણુ ડેટાબેઝના મૂલ્યાંકન માટેના માનદંડ ચર્ચો.

24. **Discuss the role of thesaurus in information storage and retrieval systems.**

માહિતીસંગ્રહ અને પુનઃપ્રાપ્તિ પદ્ધતિઓમાં થીસોરસની ભૂમિકા ચર્ચો.

25. **Explain how five laws of library science can be applied in the electronic environment.**

વિજાણુ વાતાવરણમાં ગ્રંથાલયવિજ્ઞાનના પાંચ સૂત્રોનો વિનિયોગ કેવી રીતે કરી શકાય તે સમજાવો.